

MUGU TOSA OPIÐ UM SÁLARSJÚKU

– **SKIPANIN** RIGGAR IKKI **NÓG** VÆL, OG TAÐ **MANGLA** TILBOÐ TIL TEY **FÓLKINI**,
IÐ ERU **SÁLARSJÚK**. TAÐ SIGUR **ANNA DÁNJALSDÓTTIR**, MAMMA RÓGVA
JACOBSEN, SUM VAR **SÁLARLIGA SJÚKUR** OG **TÓK** SÍTT EGNA **LÍV** Í FJØR

SAMRØÐA

Rannvá G. Fossaberg
rannva@sosialurin.fo

Í sendingini »Tá lívið gerst ov tungt«, sum bleiv víst í sjónvarpinum hós-kvøldið, sóu vit Onnu Dánjalsdóttir greiða frá um sonin, Rógva Jacobsen, sum gjørdi sjálmorð tíðliga í summar. Hann hevði verið sálarsjúkur í tíggu ár. Anna Dánjalsdóttir heldur, at fólk við sálarlíggum sjúkum fáa ikki ta hjálpina, teimum tørvar.

Heilivágur var egin ábyrgd

Rógvi Jacobsen bleiv fyrstu ferð sjúkur í 2001, tá hann var 23 ára gamal og var undir hægri lesnaði í Glasgow. Hann flutti tá aftur til Føroyar, og hereftir fekk hann heilivág og var javnan innlagdur. Sum paranoid skizofren mátti Rógvi Jacobsen taka nógvan heilivág, sum var lívsneyðugur. Hóast hann var sjúkur og stundum sera illa fyri, so bleiv tað álagt honum sjálvum at avheinta heilivágina á apotekinum og síðani fara í Heimatænastuna

at fáa henda heilivágina, sum var í sproytu.

– Tað var onkuntið, at hann stóð leingi niðri á apotekinum og bíðaði eftir heilivági, og onkuntið kundi tað henda seg, at reseptin ikki var klár, og tað kundi stressa hann, sigur Anna Dánjalsdóttir.

– At hann fyrst skuldi avheinta heilivág og so fáa hesa sproytuna, tað var ikki serliga motiverandi, tá hann frammanundan ikki var glaður fyri at taka heilivág, greiðir Anna Dánjalsdóttir frá. Hon heldur tað ikki vera rætt, at fólk, ið eru so sjúk, skulu hava ábyrgd av egnum heilivági.

– Sjálvandi skulu sálarlíga sjúk eisini hava ábyrgd í tann mun, tey megna tað, men at lata ein persón, sum er so sjúkur, sum Rógvi var, hava ábyrgd av at avheinta sín egna heilivág, tað er ikki rætt, sigur Anna Dánjalsdóttir. Sum foreldur høvdu Anna Dánjalsdóttir og maður hennara ofta ampa av, um sonurin nú eisini fekk heilivágina, hann hevði fyri neyðini. Serliga tá tey vóru stódd uttanlands. Her er tað, Anna heldur, at skipanin haltar.

– Tað eigur ikki at vera soleiðis, at tey avvarandi altíð mugu halda eyga við, um tann sjúki tekur heilivág. Hesum eigur skipanin at syrgja fyri, men onkuntið var tað næstan, sum um einki eftirlit var yvirhøvur, greiðir Anna Dánjalsdóttir frá.

– Eg vildi ikki vera behandlari ella hava eftirlit, men bara vera mamma, sigur Anna Dánjalsdóttir.

Eingin visti av hvørjumøðrum

Ein av størstu trupulleikunum hjá Rógva Jacobsen og teimum avvarandi var, at teir ymsu mynduleikarnir ikki samstarvaðu nóg væl, og tað førði mangan til misskiljingar og óhepnar stóður. Ein av grundgevingunum var tagnarskyldan, men ístaðin fyri at verja sjúklingin, var hetta beinleiðis við til at gera stóðuna verri. Møguliga var tað júst tað manglandi samstarvið millum mynduleikarnar, sum gjørdi, at tað kundu ganga næstan tveir mánaðir, har eingin varnaðist, at Rógvi ikki møtti upp til at fáa heilivág sum sproytu.

– Rógvi stuðlar, sum komu tvær ferðir um vikuna, og økissjúkrasystirin

kom við jøvnum millumbilum, men tað var ofta, sum vistu tey ikki av hvørjum øðrum. Tá hann bleiv innlagdur kom tað fyrri seg, at stuðlarnir og heimasjúkrasystirin ikki vistu um hetta, og hann mátti sjálvur ringja runt og geva boð, sigur Anna Dánjalsdóttir. Hon vísir á, at áðrenn økið bleiv lagt undir heimarøktina, so gekk Rógvi Jacobsen út á ambulatorið á psykiatriska deplinum.

– Tað riggaði væl, tí tá kundi hann fáa eitt prát og leiðbeining frá sjúkrasystirini, sum var á staðnum, sigur Anna Dánjalsdóttir. Hon leggur tó dent á, at okkurt er broytt til tað betra seinastu árin, men heldur, at tað framvegis er nóg, sum kundi verið gjørt betri.

– Allastaðni í skipanini eru starvsfólk, sum eru góð við sjúklingarnar, og tey gera veruliga eitt stórt arbeiði, men mann kann altíð gera tingini betur, sigur Anna Dánjalsdóttir.

Anna saknar eina tilbúgving

Anna Dánjalsdóttir heldur, at tað átti at verða eitt slag av tilbúgvingarætlan, soleiðis at allir partar vita, hvussu